

La Llei rep el reconeixement de les associacions catalanes de memòria històrica

Isabel Muntané

Periodista

Al llarg d'aquests anys, han estat moltes les persones anònimes que per mitjà d'entitats i associacions diverses han treballat per aconseguir recuperar la memòria històrica d'una època que semblava abocada a l'oblit. En aquest número especial dedicat a la Llei del Memorial Democràtic hem volgut reconèixer aquesta feina d'una societat civil que durant molts anys ha treballat amb l'objectiu que no es perdés la història d'una etapa del nostre país que, malgrat ser dolorosa, ha estat fonamental per construir i entendre el present. Amb les entitats consultades en aquest número hem volgut plasmar part de la pluralitat del teixit associatiu, gran i divers, que hi ha a Catalunya que treballa per la recuperació i la dignificació de la memòria històrica.

1. Com valoreu l'aprovació de la Llei del Memorial Democràtic, nova institució de la Generalitat que vetllarà per la recuperació de la memòria històrica?
2. Quina considereu que ha de ser la prioritat d'aquesta nova institució dedicada a garantir el dret a conèixer i recuperar la memòria històrica?

Associació Amical de Mauthausen i d'altres camps i de totes les víctimes del nazisme

Aquesta associació, fundada el 1962 i legalitzada el 1978, agrupa els exdeportats, i els seus familiars i amics de tot l'Estat espanyol. L'entitat, que té prop de 800 associats, treballa per mantenir viva la memòria dels republicans antifeixistes deportats, i per això porta a terme diverses activitats amb dos objectius bàsics: recuperar la memòria de la lluita antifeixista i transmetre-la amb una clara vocació pedagògica i divulgativa. I ho fa de manera especial entre els joves amb l'organització de conferències, seminaris, exposicions i altres activitats a centres d'ensenyament secundari i universitari, en centres cívics, ajuntaments...

1. La nostra associació no pot més que expressar una profunda satisfacció pel fet que hagi estat aprovada la Llei del Memorial Democràtic, pionera a Europa. Esperem que l'aprovació d'aquesta Llei representi l'inici d'una nova etapa que determini la refermança dels valors democràtics i consolidi la feina feta fins en aquests moments: un fòrum en què estem segurs que podrem col·laborar activament.
2. Esperem que aquesta nova institució doni suport a les associacions, especialment a les de trajectòria històrica i divulgativa reconeguda, i contribueixi a difondre les activitats dutes a terme per les associacions. També confiem que aquesta institució pugui fer un inventari general dels materials arxivístics i patrimonials de les associacions, per tal de posar-los a l'abast de la consulta pública, al lloc que pertoqui. I no podem oblidar la necessitat que s'impulsin homenatges i s'adeqüin espais de memòria.

TRIANGLE BLAU, associació per a la preservació i la difusió de la memòria històrica

El Triangle Blau treballa per la preservació de la memòria històrica, en especial la relacionada amb la Guerra Civil, l'exili i la deportació, i centra les seves actuacions de forma especial en la defensa i la promoció dels drets civils i polítics. L'objectiu de l'entitat és contribuir a l'estudi, la divulgació i el reconeixement públic de les persones o institucions que en el passat o en l'actualitat s'han caracteritzat pel seu compromís en la defensa dels drets civils i polítics. Per això, du a terme estudis i investigacions que després divulga en centres d'ensenyament, en centres de barri o en centres penitenciaris. També organitza viatges amb els joves per donar a conèixer les rutes de l'exili i els camps on van succeir les batalles.

1. Valorem positivament l'aprovació d'aquesta llei i constatem amb preocupació advertiments maliciosos contra la seva politització i maniqueització. La memòria és com la llengua, un instrument neutre per si mateix, però que pot ser posat al servei de la causa més noble o de l'objectiu més abominable. Es tracta del bon o el mal ús que se'n pugui fer. El pitjor ús no és la politització, és la manipulació. En tant que la memòria és subjectiva, no se la pot desproveir de la ideologia de qui la té. Fer-ho és una manipulació.
2. El dret de saber què va passar no és només un dret individual que té tota víctima –o els seus parents i amics–; també és un dret col·lectiu necessari per evitar que en el futur les violacions es reproduïxin. I les institucions, a més a més, tenen el deure de recordar, per tal d'evitar tergiversacions de la història que porten el nom de revisionisme o negacionisme i que aquí es pretenen cobrir amb el mantell de la concòrdia i la reconciliació, utilitzades obscenament com a instrument de manipulació. El record de les opressions i de les lluites contra les opressions, el de les víctimes, forma part d'un patrimoni que contribueix a formar les identitats i per això s'ha de conservar. La institució té moltes prioritats. Cal treballar per la dignitat d'aquestes persones i lluitar contra el revisionisme i el negacionisme.

Primer homenatge del Govern als deportats als camps de concentració nazis, que va tenir lloc el 21 d'octubre de 2005 al Palau de la Generalitat.

Foto: Jordi Bedmar.

Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya

L'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya (ARMHC) es va constituir amb la finalitat de treballar per recuperar la veritat sobre el franquisme, les seves conseqüències sobre la societat i coordinar esforços per avançar en la recuperació de la memòria històrica. Entre altres activitats, l'entitat duu a terme diversos treballs relacionats amb les fosses comunes de la Guerra Civil per posar en coneixement de la societat i de les institucions públiques les dades que es coneixen, amb l'objectiu de recomptar i identificar les víctimes del franquisme, descriure les circumstàncies de les represàlies patides per aquestes, el seu vincle familiar amb supervivents i descendents, el nombre actualitzat de víctimes produïdes en aquest període i sol·licitar l'acció de la justícia per perseguir els responsables de crims contra la humanitat.

1. És una iniciativa necessària i important per a la ciutadania i per al nostre país. Estem satisfets que se n'hagi conclòs la tramitació i l'aprovació, perquè suposa un enfortiment dels valors democràtics, els quals s'han de cuidar i protegir de manera continuada, per la bona salut de la nostra democràcia.
2. S'ha de reconèixer i conèixer que l'estat del benestar de què gaudim avui dia els ciutadans, amb totes les seves imperfeccions, és un dret que s'ha aconseguit a conseqüència de la lluita en defensa dels valors democràtics i dels valors humanitaris de les persones que van patir la violència imposada per als insurrectes durant la Guerra Civil espanyola i, després, amb la victòria del franquisme, en la seva repressió. Cal recuperar la nostra història més recent, cal dignificar les persones i els espais de la repressió

brutal del franquisme i cal garantir a les famílies dels desapareguts el dret que tenen a saber, a conèixer, a la reparació moral i a la recuperació de les restes dels seus d'acord amb la resolució de l'ONU de desaparicions forçades, i el dret dels ciutadans a conèixer aquesta part de la història amagada i silenciada. Perquè és de justícia, perquè hi tenim dret i perquè serveixi per garantir que mai més es permetrà que la brutalitat trepitgi els drets humans.

Associació pro Memòria dels Immolats per la Llibertat de Catalunya

Es van constituir l'any 1976, però no van ser legalitzats fins a l'any 1980. El seu objectiu principal és rehabilitar moralment i jurídicament les persones que van ser jutjades pels tribunals militars franquistes, i treballen de manera especial en la recuperació de la memòria dels afusellats al Camp de la Bota entre els anys 1939 i 1952. L'entitat té comptabilitzades 1.730 persones que van ser afusellades al Camp de la Bota, però creuen que aquesta xifra podria arribar a les 3.000 si s'hi sumessin els presoners que van ser morts a la carretera i llançats al Fossar de la Pedrera. L'associació organitza anualment un acte en memòria dels que van ser enterrats al Fossar de la Pedrera.

1. Estem molt satisfets pel reconeixement que aquesta Llei fa a les víctimes del franquisme i la nostra valoració és de nota alta, molt positiva. Estem molt orgullosos del Parlament català, però malauradament no podem dir el mateix del Congrés dels Diputats de Madrid. El Projecte de Llei per a la recuperació de la memòria històrica espanyol és un escarni, perquè, entre altres coses, no rehabilita tots els que van ser jutjats per tribunals il·legals.

El conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Saura, en l'ofrena floral davant la tomba del president Lluís Companys al Fossar de la Pedrera el 15 d'octubre de 2006.

Foto: Eva Guillamet.

2. En general, tots els objectius del Memorial Democràtic són molt importants per aconseguir recuperar la memòria històrica en l'àmbit de Catalunya. Per la nostra associació, el que és més important i necessari és fer un reconeixement institucional de tots els republicans que van perdre la vida en defensa dels drets constitucionals de la República. Una vegada més, Catalunya demostra ser la més sensible per un passat no gaire llunyà.

Memorial Democràtic dels Treballadors de SEAT

L'associació del Memorial Democràtic dels Treballadors de SEAT, que té 200 socis, treballa per recuperar el patrimoni social i humà d'aquells treballadors represaliats pel franquisme per la seva lluita sindical i política, i també per transmetre a les noves generacions i als joves treballadors de SEAT la memòria històrica i els valors de solidaritat i llibertat que van marcar la lluita d'aquesta empresa. Entre altres activitats, l'associació treballa per recopilar la història oral; catalogar i arxivar la documentació clandestina; construir una base de dades amb noms i relats autobiogràfics; fer estudis i recerca sobre el moviment obrer de SEAT, i difondre la història d'aquest moviment obrer als joves treballadors de l'empresa mitjançant publicacions, seminaris i activitats didàctiques.

1. Molt positivament. Pot ser l'eina apropiada per impulsar les polítiques públiques de recuperació de la memòria històrica antifeixista. I, de fet, hauria de ser un instrument de suport a tot el moviment memorialista.
2. Les prioritats d'aquesta nova institució haurien de ser oferir suport a les activitats de les entitats memorialistes, difondre entre els joves els valors democràtics que van sustentar la lluita antifranquista, i promoure el reconeixement dels que van lluitar contra el franquisme.

Fundació Cipriano García – Arxiu històric de CCOO de Catalunya

Aquesta entitat s'encarrega de gestionar el patrimoni documental del sindicat CCOO de Catalunya i treballa amb l'objectiu de contribuir a la recuperació de la història i la memòria del sindicalisme de classe català durant la dictadura franquista i la transició política a la democràcia. Entre altres activitats, la Fundació té una línia d'investigació històrica sobre el treball i el sindicalisme i porta a terme diverses tasques de difusió del seu arxiu mitjançant exposicions i jornades.

1. La Llei aprovada pel Parlament de Catalunya era una llei esperada, especialment desitjada per les persones que van lluitar contra la dictadura franquista, però també fa justícia a tota la societat actual per poder fer front al passat i al futur. La nostra valoració és totalment positiva.

-
2. Sabem que els conflictes de memòria encara són presents avui i ho seran demà. En realitat, ho han estat sempre. Per això mateix, i d'una vegada per totes, hem de dignificar les víctimes de la Guerra Civil, però també de totes les guerres passades i actuals. I dignificar les víctimes de la dictadura franquista, però també les víctimes de totes les dictadures. Però hem de dignificar de manera especial totes les persones que es van comprometre i entestar a aconseguir el somni de la llibertat i la igualtat, que aleshores eren, per a alguns, utopies. Hi ha, tanmateix, un risc, i és que centrar-nos de manera exclusiva en les víctimes del passat pot conduir a legitimar un present replet de problemes, quan en realitat la idea fonamental que hem de transmetre a partir de la nostra experiència és que el que existeix no existeix de manera natural, impertorbable i imperible. Per aquesta raó, recuperar la memòria no ens ha de fer ignorar els esforços que ens queden per fer també envers les víctimes del present i, desgraciadament, per a les que esperen i ens esperen allà, en el futur. Per aquesta raó, encara té més valor l'aprovació d'una llei com aquesta, davant de la necessitat de transmetre valors democràtics i ciutadans en la societat actual.